

نگاهی به روز مرگی زنان در جامعه‌ای محافظه‌کار

زندگی در سرزمین مادری

بهاره محبی؛ کفش‌های پاشنه‌بلند جلوپاز، جلوپسته و کفش‌های مدل‌عروسکی همگی در قفسه‌های سفیدرنگ در طبقه دوم بازار خرید دریای‌سرخ، یکی از بزرگ‌ترین مراکز خرید شهر جده، چیده شده است. حنین الامری، ۲۷ساله، عیایایی بلند به رنگ سیاه‌وسفید به تن کرده و روسری قرمزرنگی بر سر دارد. روسری تمام موهای او را پوشانده است. هربار که او یک جفت کفش می‌فروشد، یک گام در مسیر تقویت انقلاب اجتماعی زنان در یکی از محافظه‌کارترین کشورهای جهان برمی‌دارد. ازدواج حنین، ازدواجی ازپیش تعیین‌شده بود و او وقتی همسر خود را برای نخستین‌بار دید که به عقدش درآمده بود. همسرش قول داده بود که با او رفتار خوبی داشته باشد و از سختگیری زیاد (که در عربستان امری عادی به‌شمار می‌رود) بپرهیزد. اما زمانی که ازدواج کردند، حنین را مجبور کرد تا از نقاب (برقع) استفاده کند. همسر حنین مردی بی‌کار و افسرده بود. حنین می‌گوید: «تمام روز را بدون هیچ پولی در خانه می‌گذراندم و کاری برای انجام‌دادن نداشتم. ما بچه‌دار شده بودیم اما شرایط هرروز بدتر می‌شد. بالاخره بعد از دو سال، همسرم با کارکردن من موافقت کرد. تقریباً هرروز به او التماس می‌کردم تا درباره کارکردن من تجدینظر کند و بالاخره پس از دو سال موفق شدم». اولین شغل حنین، فروشنده‌گی لوازم آرایشی بود. کمی بعد او کار در کفش‌فروشی را شروع کرد و زندگی‌اش برای همیشه تغییر کرد. چهار سال پیش در عربستان‌سعودی معدود فروشگاه‌هایی بودند که فروشنده زن داشتند. بیشتر کسانی که در فروشگاه‌ها کار می‌کردند، مردان خارجی از کشورهای فیلیپین، بنگلادش و مالزی بودند. خارجی‌ها که تقریباً یک‌سوم جمعیت عربستان را تشکیل می‌دهند، اغلب به‌عنوان راننده، پیش‌خدمت یا فروشنده لباس، لوازم آرایشی یا حتی لباس زیرزانه مشغول به کار بودند. شرایطی که برای مقامات سعودی ناراحت‌کننده بود زیرا در کشوری که اصرار شدیدی بر جدایی جنسیتی دارد، زنان مجبور بودند لباس زیر خود را از فروشندهان مرد، آن‌هم خارجی‌ها، خریداری کنند.

انقلاب لباس

در سال ۲۰۱۲ میلادی بود که عربستان سعودی قانونی را تصویب کرد که براساس آن تنها زنان می‌توانستند در فروشگاه‌های لباس زیر زنانه کار کنند و ورود مردان به این فروشگاه‌ها منع شد. به‌تدریج زنان اجازه فروش کیف، کفش، لوازم آرایشی، اسباب‌بازی و لباس را نیز به دست آوردند. به‌طوری‌که به‌تدریج فروشنده‌گان مرد از فروش این محصولات کنار گذاشته شدند.
بالبین‌حال حضور زنان در محیط‌های کسب‌وکار و مشارکت آنان در امور اقتصادی، مشکلات جدیدی را نیز برای آنان به‌دنبال داشت. چطور یک زن می‌توانست خود را به محل کارش برساند، وقتی که اجازه رانندگی ندارد؟ چه کسی باید از کودکان مراقبت کند؟ کم‌کم بحث تصویب قوانینی چون حق استفاده زنان از مرخصی زایمان، حق کار پاره‌وقت برای مادران و حق مراقبت از کودکان بالا گرفت. به‌این‌ترتیب در عربستان‌سعودی انقلابی آغاز شد که جرقه‌اش از فروش لباس زیر زده شده بود.
واقعیت این است که جامعه عربستان در یک دهه گذشته دستخوش تغییرات چشمگیری شده است. این تغییرات به‌ویژه از سال ۲۰۱۱ میلادی شدت بیشتری پیده کرده است. دلیل اصلی این تحول، افزایش شمار زنان شاغل در این کشور است. اکنون شما زنان شاغل را تقریباً در بیشتر صنف‌ها؛ از فروشنده‌گی گرفته تا معلمی، پزشکی و حتی مهندسی می‌توانید ببینید. زنان جامعه عربستان اکنون تحصیل‌کرده‌تر و به‌لحاظ مالی مستقل‌تر هستند و بالاتر از همه اینکه در عرصه جامعه بیشتر دیده می‌شوند. آنها کنج انزواي خان را ترک کرده و می‌توانند که در داخل کشور (گرچه غیرقانونی) مسافرت کنند، حداقل اینکه در هتل‌ها بمانند یا شرکت تأسیس کنند. همچنین با وجود تمام محدودیت‌ها، امروزه پانهگاه‌هایی در این کشور برای زنانی که مورد خشونت واقع می‌شوند، وجود دارد و بحث‌کردن درباره خشونت علیه زنان، دیگر مانند گذشته یک تابو به‌شمار نمی‌رود. حنین الامری اکنون مدیر یک فروشگاه است اما جاه‌طلبی‌هایش به همین شغل ساده ختم نمی‌شود. او به مدرسه شیانه رفته است تا بتواند مدرک خود را در رشته جامعه‌شناسی بگیرد. قصد دارد به‌دنبال شغلی با درآمد بیشتر باشد. می‌خواهد دخترش را به یک مدرسه خصوصی بفرستد و به کشورهایی که دوست دارد سفر کند، از جمله هند، مالزی و ایالات‌متحده. او با‌تازگی از نخستین سفر خارجی، یعنی دوبی، بازگشته و می‌گوید که هرگز تا این حد خوشحال نبوده است.

اصلاحاتی از دیروز تا امروز

این‌روزها زنان در عربستان می‌توانند گذرنامه مسافران را در فرودگاه‌ها

بررسی کنند، به‌عنوان وکیل برای دفاع از موکل خود در دادگاه حاضر شوند، عضو هیات‌مدیره یک شرکت باشند یا روی یک کرسی دیپلماتیک بنشینند. زنان کارآفرین در ارائه سروسیس‌های کترینگ هم موفق هستند و برخی از آنان اپلیکیشن‌هایی را برای فروش اینترنتی محصولات خود طراحی کرده‌اند. در چندسال گذشته، ۳۰ نفر از ۱۵۰ نماینده مجلس شورای عربستان زن بوده‌اند که توسط ملک عبدالله، پادشاه پیشین عربستان، انتخاب شده بودند و زنان به‌زودی (در پایان سال ۲۰۱۵) برای نخستین‌بار در انتخابات محلی شورا رای خواهند داد. (زنان در این انتخابات اجازه کاندیدشدن هم داشتند که تنها ۱۵ نفر ثبت‌نام کردند) همه مواردی که ذکر آنها رفت، بسیار خوش‌بینانه به‌نظر می‌رسد اما از زاویه دیگری هم می‌شود به این مسئله نگاه کرد. مجلس شورا به‌عنوان یک شبه‌پارلمان توانایی و قدرت چندانی در عربستان ندارد. زنان در این کشور هنوز (همه مواردی که ذکر آنها رفت، بسیار خوش‌بینانه به‌نظر می‌رسد اما از زاویه دیگری هم می‌شود به این مسئله نگاه کرد. مجلس شورا به‌عنوان یک شبه‌پارلمان توانایی و قدرت چندانی در عربستان ندارد. زنان در این کشور هنوز نمی‌توانند قاضی یا سفير باشند. تنها ۱۵ درصد از زنان این کشور شاغل هستند. عربستان‌سعودی تقریباً بیش از هر کشور دیگری در جهان زن خانه‌دار دارد و هنوز هم به‌لحاظ قانونی، وقتی زنی از خانه خارج می‌شود باید توسط یکی از بستگان مرد درجه‌یک، همراهی شود. این در حالی است که محدودیت‌های زنان روستایی نسبت به زنانی که در شهر زندگی می‌کنند به‌دلیل حضور پررنگ‌تر آداب و رسوم به‌مراتب بیشتر است.

دریس نقاب

در پس بسیاری از نقاب‌های زنان در عربستان، افرادی چون ابتسام المطلق هستند، زن ۳۰ ساله‌ای که مجسمه‌های سیمی می‌سازد. او تنها زنی است که در مرکز خرید «ملک» در ریاض فروشگاه دارد. به همین دلیل مجبور است که در محوطه داخلی مرکز خرید از نقاب (برقع) استفاده کند. المطلق که از شرایط خود چندان هم ناراضی نیست، می‌گوید: «غرب همیشه تلاش کرده که به ما آزادی بدهد اما واقعیت این است که ما چندان احساس دربندبودن نداریم، ما در فعالیت‌های جامعه خود مشارکت داریم و از این بابت خدا را شاکریم». او امیدوار است که هنرش بتواند این پیام را برای زنان زان داشته باشد که در عربستان‌سعودی هم زنان می‌توانند به هرچیزی که بخواهند، دست پیدا کنند. رما الجونی، نقاش ۲۴ساله، برخلاف اغلب زنان عربستان، عیایای مشکی نپوشیده است. کتی پشمی بر تن دارد و مربی ورزشی نیز هست. او که در مسابقات سال‌های گذشته ماراثن بلزیک و دوبی شرکت کرده، اجازه ندارد در ریاض بدود. برای او دوییدن در کشوری که دختران را در دوران مدرسه حتی از رفتن به باشگاه‌های ورزشی هم منع می‌کنند، نوعی اعتراض است.

تناقض‌ها و فروریختن دیوارها

جامعه عربستان جوان است. دختران و پسران زیادی با وجود محدودیت‌های زیاد، در محیط‌های کاری با یکدیگر آشنا می‌شوند. تلفن و شبکه‌های اجتماعی روابط افراد را تغییر داده است و جوانان دیگر- تمایلی برای ازدواج‌های ازپیش‌تعیین‌شده (مثلاً قراری که از کودکی میان والدین گذاشته می‌شود) ندارند. به‌ویژه اغلب زنان دیگر تمایل ندارند با مردانی ازدواج کنند که در نقش تاریخی نگهبانی از آنان فرو رفته‌اند. براساس آمارهای منتشرشده دولتی، ۴۵ درصد از زنان بالای ۳۰ سال مجرد هستند و نزدیک به ۴۰درصد از ازدواج‌ها در این کشور به طلاق ختم می‌شود. کارشناسان بسیاری هشدار می‌دهند که ازدواج به‌عنوان یکی از پایه‌های جامعه سنتی عربستان در حال تضعیف‌شدن است و دیوار تفکیک جنسیتی که تندروهای وهابی برای چندین دهه شدیداً از آن حمایت می‌کردند در حال فروپاشی است. اکنون زنان بیشتری شاغل هستند و با آشکارشدن تناقض‌ها، حفظ تفکیک و البته تبعیض جنسیتی به‌مراتب سخت‌تر شده است. «چرا وقتی یک زن و مرد می‌توانند در هواپما کنار هم بایستند، در اداره دولتی باید تفکیک شوند؟ چرا یک خارجی می‌تواند راننده خودرویی باشد که یک زن در آن نشسته، آیا پسرعمو یا پسرخاله آن زن نمی‌تواند، راننده آن خودرو باشد؟ چرا یک فروشنده زن می‌تواند با مشتریان صحبت کند اما نمی‌تواند پیش از مراسم عقد با همسر آینده خود صحبت کند؟ و از همه مهم‌تر اینکه چرا دولت چنین بودجه کلانی را صرف تحصیل زنان می‌کند وقتی هیچ شغلی برای آنان وجود ندارد؟» اینها پرسش‌هایی است که در چند سال اخیر در عربستان مرتب شنیده می‌شود.

جهان‌وارونه

گفته می‌شود بیش از ۱۵۰ هزار تبعه عربستان سعودی درحال‌حاضر در خارج از این کشور ادامه تحصیل می‌دهند که بیش از نیمی از آنان در دانشگاه‌های آمریکایی مشغول به تحصیل هستند. پس از چینی‌ها، هندی‌ها و کره‌جنوبی‌ها، دانشجویان عربستان سعودی بیشترین سهم را در دانشگاه‌های آمریکایی دارند. بیش از یک‌سوم دانشجویان عربستان سعودی در خارج از کشور زن بوده و

ورود «دشمنان زندگی» به عرصه سیاست

مرد ممنوع و گفته شده است در روز انتخابات حوزه‌های انتخاباتی جداگانه‌ای برای زنان و مردان درنظر گرفته خواهد شد. به اعتقاد ژان فرانسوا سرنک، استاد روابط بین‌الملل دانشگاه جان‌هایکینز آمریکا، معتقد است حق رای زنان در عربستان تغییر مهمی محسوب می‌شود چراکه این مسئله تنها یک تغییر سیاسی نیست بلکه تغییری اجتماعی و فرهنگی است که تغییرات بسیاری را در پی خواهد داشت. سرنک می‌گوید: «حتی اگر در انتخابات پیروز نشوند، همین که می‌توانند در میان جمع سخن بگویند و تغییری غیرقابل‌تصور برای محافظه‌کاران محسوب می‌شود». جمال السعدی، نخستین زنی که در شهر مدینه برای رفتن پای صندوق‌های رای ثبت‌نام کرده، به روزنامه سعودی گازتا گفته است: «رای‌دادن برای ما یک رؤیاست. رفتن به پای صندوق‌های

جهان

عکس Gettyimages

اکنون در حال بازگشت به سرزمین مادری هستند. اما دیگر مانند نسل گذشته خود، تدریس در مدارس و دانشگاه‌ها با مشغول‌شدن به کارهای انسان‌دوستانه؛ آنان را راضی نمی‌کند. آنها می‌خواهند در حوزه اطلاعات فناوری مشغول به کار شوند، شرکت‌ها را رهبری کنند و خانه‌هایی را که خود طراحی کرده‌اند، بسازند. الظهرانی به‌عنوان یک کارشناس فناوری اطلاعات بارها با این جمله روبه‌رو شده که به کارشناس زن نیاز ندارند اما می‌توانند او را به‌عنوان صندوق‌دار استخدام کنند. به‌نظر می‌رسد اینجا دنیای وارونه‌ای است. زنانی که به‌دنبال فروشندگی هستند با سبیلی از پیشنهادت شغلی روبه‌رو می‌شوند اما شرایط برای یک زن تحصیل‌کرده کاملاً متفاوت است. به همین دلیل یک‌سوم زنان تحصیل‌کرده در عربستان بیکار هستند، آن هم در شرایطی که ۶۰ درصد از تحصیل‌کرده‌های این کشور را زنان تشکیل می‌دهند. الظهرانی می‌گوید: «حتی اگر حکومت هم از کارکردن ما زن‌ها حمایت کند، واقعیت این است که جامعه عربستان در برابر این مسئله مقاومت می‌کند، چراکه بسیار محافظه‌کار است». الظهرانی می‌تواند راه آسان‌تر را انتخاب کرده و با گذرنامه آمریکایی خود از عربستان خارج شود اما او می‌خواهد که تغییری در کشور خود ایجاد کند. او هیچ‌گاه به‌دنبال راه ساده نبوده است. الظهرانی که بورس دانشگاهی در کانادا را به دست آورده پیش از رفتن به این کشور در بیمارستانی نظامی در عربستان کار می‌کرد. او می‌گوید حالا که به کشور بازگشته قصد دارد تا اول شغلی مناسب بیابد و بعد به ازدواج فکر کند، چراکه نمی‌خواهد مانند اغلب زنان عربستانی در نهایت یک خانه‌دار شود.

میل به تغییر

خالد الخدیر، ۳۱ ساله، که شرایط شغلی مناسبی را برای زنان تحصیل‌کرده‌ای چون ایمان الظهرانی فراهم کرده، خود در ایالات متحده درس خوانده و با دو نفر از کارمندانش ازدواج کرده است. الخدیر هم پس از پایان تحصیلات و بازگشت به کشور به دفتر مایکروسافت و سیسکو (Cisco) در ریاض رفت تا بتواند طرح‌های خود را برای کمک به زنان تحصیل‌کرده کنورش اجرایی کند؛ چراکه رؤسای شرکت‌های عربستانی اصرار داشتند زنان صلاحیت کارکردن ندارند. رؤسای شرکت‌های عربستانی همچنین معتقد هستند استخدام کارمندان زن به‌صرفه نیست؛ چراکه باید دفتر مجزا، سرویس بهداشتی مجزا، غذاخوری مجزا و ورودی‌های مجزایی را برای آنان تعبیه کنند. الخدیر با همکاری شرکت‌های خارجی، اکنون شرکتی را پایه‌گذاری کرده که ۳۳ کارمند زن در آن مشغول به کار هستند. تحولات منطقه‌ای هم اخیراً به کمک زنان عربستان ثبت‌نام کرده‌اند که انقلاب‌های عربی در اوایل سال ۲۰۱۱. پس از انقلاب‌های تونس، مصر و بحرین، دولت عربستان نگران واکنش جوانان خود شده و به‌منظور دلجویی از آنان هر ماه ۵۵۰ دلار را برای جوانان بیکار خود اختصاص داده، اقدامی که تا حدی استقلال‌طلبی زنان را تقویت کرد. تا دسامبر ۲۰۱۲ میلادی، ۲٫۲ میلیون عربستانی این مبلغ را دریافت کردند که ۱٫۶ میلیون نفر از آنان زن بوده‌اند.

جامعه‌ای شدیداً محافظه‌کار

بسیاری از جمله فعالان حقوق مدنی و زنان پیشرو معتقدند همه مشکلات از دولت نیست. یک دلیل مهم محدودیت فعالیت زنان در این کشور جامعه به‌شدت محافظه‌کار آن است. نمونه بارز این محافظه‌کاری را می‌توان در واکنش جامعه به اعطای حق رای به زنان برای نخستین بار در این کشور دید. با وجود تبلیغات گسترده و استقبال نهادهای حقوق‌بشری و بین‌المللی فقط از ۱۵ زن برای کسب کرسی مجلس شورای عربستان ثبت‌نام کرده‌اند که با توجه به آمار بالای زنان تحصیل‌کرده در این کشور عجیب‌آور است. الهام مانع، دانشمند علوم سیاسی سوئدی یمنی‌تبار و نویسنده کتاب «دولت عربی و حقوق زنان: تله حکومت‌های اقتدارگرا» درباره شرایط سخت زندگی زنان در عربستان نوشته است: «حرف‌های پدرم را که در اواسط ۱۹۸۰ پیشنهاد کار و سفارت تمت در عربستان سعودی را رد کرد، فراموش نمی‌کنم. او را رد این پیشنهاد گفت: «من یک دختر دارم». وقتی ۶۰۰ فعال زن سعودی در سال ۲۰۱۳ با اعتراض به ممنوعیت رانندگی زنان پشت فرمان خودرو بودند، اینده جمله پدرم دوباره در ذهنم زنده شد. تقاضای این زنان، این مسئله را به‌خوبی مورد توجه قرار داد که زندگی‌کردن یک زن در عربستان سعودی چه مفهومی دارد: یک سیستم تبعیض‌نژادی جنسی همیشگی… ایجاد یک جنبش واقعی در سیستم آپارتاید جنسیتی عربستان سعودی در آینده نزدیک محتمل به نظر نمی‌رسد و زنان همچنان باید پیامد این وضعیت را تحمل کنند و به‌عنوان افراد نابالغ زندگی رای می‌کنند. پدرم پدرو واقعا حق داشت که گفته بود: «به‌عنوان زن، باید جای دیگری زندگی کرد».

یک مفهوم

بن‌بستی برای زنان سعودی

رها معتمدی،عربستان کشوری است که به‌لحاظ سیاسی حائز جایگاه خاصی در منطقه خاورمیانه است. این کشور با توجه به درآمد بالای حاصل از صادرات نفت، عضویت در بیشتر سازمان‌های بین‌المللی، احساس قیمومیت داشتن بر اکثر کشورهای عربی و همچنین نقش‌آفرینی در مسائل منطقه خاورمیانه تنها کشور اسلامی است که در سال‌های اخیر به سختی تن به اصلاحات داده است و این مسئله به‌ویژه در امور مربوط به زنان بیشتر به چشم می‌خورد. دولت‌مردان عربستان برای اجرای اصلاحات به‌ویژه درباره وضع زنان در کشورشان با فشار کشورهای غربی روبه‌رو هستند. در این کشور به‌لحاظ حاکمیت نوعی فرهنگ اسلامی و سنن خاص ملی، جهان‌بینی ویژه‌ای نسبت به زن وجود دارد، وضعیت زنان در عربستان به گونه‌ای است که اگر آن را با میانگین آمارهای مربوط به زنان و نقش آنها در اجتماع و حضور در عرصه سیاسی و مشارکت سیاسی مقایسه کنیم، متوجه این مسئله خواهیم شد که حضور زنان در عربستان بسیار کم است. این امر می‌تواند ناشی از عوامل متعدد و گوناگونی از جمله فرهنگ سیاسی سنتی و قبیله‌ای، نظام باورها و اعتقادات و همچنین نظام سیاسی این کشور باشد. در این کشور به واسطه وجود سنت، فرهنگ و ساختاری ویژه، زنان دارای پایین‌ترین موقعیت اجتماعی هستند. فرهنگ بایه‌نشدنی اکثریت مردم عربستان و از طرفی تعدد زوجات که در اکثریت خانواده‌های سعودی دیده می‌شود، موجب کاهش شدید فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی زنان شده است. زن‌ناب عربستانی، اما در زمینه‌های اقتصادی نقش یافته‌اند. درحال‌حاضر زنان درهزاران شغل خرده‌فروشی تا صنایع سنگین، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی و

بالاخره دولتی و شرکت‌های خصوصی دست دارند. درحالی‌که زنان نیمی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه را تشکیل می‌دهند، الباین‌حال در این جامعه، زنان به ندرت قادر به بیان نظریات خود هستند. از سوی دیگر، زنان عربستان خواستار مشارکت در بزرگ‌ترین نهاد دینی این کشور هستند. خواستی که برآمده از تغییرات اجتماعی در این کشور است. نتیجه یک نظرطنجی اینترنتی مبنی بر امکان مشارکت زنان در هیات عالمان بزرگ، نشان داد که حدود ۹۰ درصد از شرکت‌کنندگان خواهان شرکت زنان به‌عنوان عضو دایم در کمیته استفاده دینی شده‌اند. از نظر کارشناسان وجود این‌گونه مطالبات یعنی مشارکت زنان در مؤسسان دینی را باید از اهداف جریان لیبرال که از بی‌آمده‌ای روشنگری در جامعه عربستان است، دانست. نسبت رای‌ها در نظرسنجی، نشان از جنبشی فرهنگی و اجتماعی در عربستان دارد. مطالبات این جنبش خود را با مطالبات زنان نشان می‌دهد. نرخ بی‌سوادی زنان که می‌تواند به آگاهی پایین سیاسی، مشارکت پایین در انتخابات و شاید حتی سوءاستفاده دیگران از رای‌دهندگان زن منجر شود، همچنان مانعی بر سر راه توسعه سیاسی باقوه زنان است. سهم زنان از کرسی‌های مجلس ملی متداول‌ترین شاخص در سطح کشوری از توانمندسازی سیاسی زنان و تنها شاخص سیاسی است که برای ارزیابی پیشرفت برای اهداف توسعه و هزاره درباره برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان مورد استفاده قرار می‌گیرد. مشارکت زنان در این کشور در سیاست و حکمرانی به هیچ‌وجه گسترده نیست. چراکه نظام بسته و مطلقه‌ای این کشور که براساس سنت‌های پادشاهی و رسوم مردانه و قبیله‌گی در بستر زمان شکل گرفته است، اجازه فعالیت و مشارکت به زنان را به‌عنوان شهروند و عضو از جامعه نمی‌دهد. از سوی دیگر این مسئله بیانگر ضعف و ناکارآمدی و پتانسیل نداشتن در ارکان حکومتی است که توان هضم این مسئله را در خود نمی‌بیند که راه مشارکت سیاسی، تشکیل جامعه مدنی، احزاب سیاسی و گروه‌های سازمان یافته مدنی را باز گذارد.

منبع:مرکز بین‌المللی مطالعات صلح

نگاه

کارهای ممنوعه زنان عربستانی

هر زن بالغ در عربستان سعودی فارغ از موقعیت اجتماعی‌اش، بدون موافقت ولی مرد خود نه می‌تواند به سفر برود، نه اجازه تحصیل دارد، نه می‌تواند در صورت بیماری به پزشک مراجعه کند، در بیمارستان بستری نشود و حتی زایمان کند. آنان نمی‌توانند بدون اجازه همسرانشان برای خود یک حساب بانکی داشته باشند. علاوه‌براین، زنان در عربستان از تصمیم‌گیری در موارد معمولی که به فرزندانشان مربوط می‌شود نیز منع شده‌اند. زنان عربستان‌سعودی این حق را نیز ندارند که مستقلانه در محکمه شکایت کنند، مگر این که یک عضو مرد خانواده یا قیم زن همراهشان باشد. بنابراین قربانیان خشونت‌های خانوادگی این امکان را ندارند که نزد پلیس بروند و تقاضای کمک کنند. چراکه پلیس عربستان سعودی به شکایت زنان توجهی نمی‌کند مگر اینکه آنها ورقه رسمی از جانب قیم خود داشته باشند. این سیستم در عربستان که از طریق تفکیک صددرصدی جنسیتی حمایت شده و مانع مشارکت زنان به مفهوم واقعی کلمه در زندگی اجتماعی است، تا جایی ادامه یافته است که منتقدان، واژه «بردگی نوین» را برایش مناسب می‌دانند. محدودیت‌های دیگری نیز وجود دارد که عربستان را به یکی از بدترین کشورهای جهان برای زنان تبدیل کرده است. محدودیت‌هایی که شناخته‌شده‌ترین آنها عبارتند از:

خروج از خانه بدون همراه

زنان سعودی باید در زمان خروج از خانه توسط یکی از محارم مرد خود همراهی شوند. این همراهان باید در تمام مدتی که زنان در خارج از خانه به‌سر می‌برند از جمله برای خرید یا رفتن به مطب پزشک، همراه آنان باشند. در صورتی که زنی بدون حضور یکی از محارم خود از خانه خارج شده و مورد تعدی قرار بگیرد، به‌همراه خاطیان مجازات می‌شود. اگرچه دولت عربستان‌سعودی اخیراً اعلام کرده که در حال بررسی لغو این محدودیت است و زنان احتمالاً دیگر نیازی به اجازه محارم خود برای سفر نخواهد داشت اما گروه‌های مدافع حقوق بشر هشدار داده‌اند که این اقدام احتمالاً توسط روحانیون تندرو وتو خواهد شد.

رانندگی

هیچ قانون رسمی‌ای وجود ندارد که زنان را از رانندگی‌کردن در عربستان‌سعودی منع کرده باشد، الباین‌حال روحانیون وهابی متعصب عمیقاً اعتقاد دارند که رانندگی‌کردن زنان به‌معنی تضعیف ارزش‌های اجتماعی در این کشور است. گفته می‌شود، اگر در این کشور زنی در حال رانندگی دیده شود، دستگیر، روانه دادگاه یا حتی مجازات می‌شود.

گروهی از زنان سعودی در سال ۲۰۱۱ کمپین «Women2Drive» را سازماندهی کردند که زنان را تشویق می‌کرد با بی‌اعتنایی به قوانین، تصاویر و ویدئوهایی مربوط به رانندگی خود را در شبکه‌های اجتماعی منتشر کنند. هدف این کمپین تلاش برای تغییر و افزایش سطح آگاهی زنان بود که البته موفقیت چندانی هم در پی نداشت. طلال الحربی، روزنامه‌نکار زن عرب‌نیوز می‌گوید، در قدم اول باید به زنان اجازه داده شود تا کودکان خود را (با خودرو) به مدرسه ببرند یا یکی از اعضای خانواده را به بیمارستان برسانند. زنان باید واقع‌بین باشند سرسختی بیش‌ازحد باعث می‌شود که کسی از خواسته‌های آنان حمایت نکند.

پوشیدن لباس یا استفاده از آرایشی که نشان‌دهنده زیبایی زن باشد

سختگیری نسبت به پوشش زنان نیز یکی از مسائلی است که با درجات مختلفی در سراسر عربستان اعمال می‌شود. در عربستان اغلب زنان مجبور هستند که در زمان خروج از خانه، یک ردای بلند سیاه (عبایا) به تن کنند. البته باوجود اصرار وهابیون تندرو، پوشاندن کامل صورت به استفاده از برقع در تمامی عربستان اجباری نیست. الباین‌حال این مسئله باعث نمی‌شود که پلیس مذهبی عربستان از تذکره‌دادن به زنانی که آرایش کرده‌اند، دست بردارد.

اختلاط (تعامل) با مردان

زنان در عربستان در تعامل با مردانی که نسبت خوشخواندی نزدیک ندارند، محدودیت دارند. در اکثر مراکز عمومی و دات‌تر رسمی مانند بانک‌ها و دانشگاه‌ها ورودی‌های مجزایی برای زنان و مردان تعریف شده است. پارک‌ها، سواحل و اغلب مراکز تفریحی، بخش زنان و مردان مجزایی دارد و هرگونه تخلی در این زمینه، پیگیری حقوقی به‌دنبال خواهد داشت که البته در اغلب موارد، مجازاتی‌که برای زنان در نظر گرفته می‌شود به‌مراتب سنگین‌تر از مردان است.

شرکت در مسابقات ورزشی

ورزش‌کردن نیز از جمله حوزه‌هایی است که زنان در آن با محدودیت‌های زیادی روبه‌رو هستند. از جمله اینکه اجازه و تأیید مردان خانواده برای ورزش‌کردن زنان در این کشور الزامی است. اوایل سال جاری میلادی، عربستان‌سعودی پیشنهاد میزبانی بازی‌های المپیک بدون مسابقات زنان را مطرح کرد. فهد بن جلایو السعود، مشاور کمیته المپیک عربستان، در این‌باره گفته بود: «عربستان آماده میزبانی بازی‌های المپیک است، البته بدون مسابقات زنان، زیرا پذیرفتن اینکه زنان بتوانند به میادین مسابقات بروند بسیار سخت است. جامعه ما در این‌باره تعصبات زیادی دارد». زمانی که عربستان‌سعودی برای نخستین‌بار ورزشکاران زن خود را برای شرکت در مسابقات المپیک لندن اعزام کرد، روحانیون وهابی شدیداً اعتراض کرده و زنان ورزشکار را «فاحشه» خواندند.

پرو لباس در فروشگاه‌ها

مراکز خرید در عربستان با اغلب مراکز خرید در جهان تفاوت دارند. گذشته از نگهبانی‌ها که هنگام ورود به مراکز خرید لباس، مشتریان را بررسی می‌کنند، اغلب فروشگاه‌های لباس، اتاق پرو ندارند. بنابراین، زنان باید لباس‌ها را بدون امتحان‌کردن خریداری کنند. البته آنها می‌توانند لباس را ظرف سه‌روز برای تعویض به فروشگاه بازگردانند.

ورود به فروشگاه‌های ابزار آلات موسیقی

یکی دیگر از محدودیت‌های زنان در عربستان ورود آنان به فروشگاه‌های است که ابزارآلات موسیقی می‌فروشند. به‌طوری‌که مقام‌های دولتی در سال ۲۰۱۴ میلادی به فروشگاه‌های ابزارآلات موسیقی دستور دادند تا با نصب علامتی، ورود بانوان به این مکان‌ها را ممنوع اعلام کنند.

ورود به گورستان

در عربستان، ورود زنان به قبرستان برای تشییع جنازه‌ها در بسیاری از شهرهای این کشور، ممنوع است.